Alexandru BURLACU
Institutul de Filologie al AŞM
(Chişinău)

ION HADÂRCĂ: AUTENTICITATE ŞI ARTIFICIU

Ion Hadârcă: authenticity and artifice

Abstract. Ion Hadârcă clearly illustrates two ages of poetry: one modernist and another postmodernist. His poetry is the result of native talent, but also the result of a high artistic consciousness, of a handicraft work on the word. The simplicity and naturalness of first volumes not exclude the presence of a refined and improved feeling, highly cultivated in a folklore or bookish spirit. The most recent poems (especially those appeared after the „Ambassador of Atlantis" and „Helenice") refer to something else, a field that transcends the concrete. The cultural formation and the literary encyclopaedism influenced the poet's structures of imagination, he became individualized. The artistic instinct reinforced by a reliable intuition gives rise to its aspiration towards the naturalness of speech, of the natural given. The poet is alternately rhapsode, tribune, *poeta faber* for whom the word represents the reality. The evolution of its system of images is marked by authenticity in the act of „imitating the nature" but also by the mannerist creation of the revelation, of the rationalization of a virtual world, where the poet escapes, if isn't even the creation of an „artificial paradise" (Baudelaire); „Abrasarabia" or „Saltimbecilia" represents the abstracting and the unnaturalness of the concrete realities, which distinguish „the new authenticity".

Keywords: authenticity, artifice, poeticity, convention system, prosaisation, modernism, postmodernism, linguistic poetry, mannerism.

Ion Hadârcă ilustrează clar două vârste ale poeziei: una modernistă, mai evidentă în „Zilele" (1977), „Lut ars" (1984) şi „Darul vorbirii" (1985), şi alta postmodernistă începând cu „Ambasadorul Atlantidei" (1996) şi până la „Lira din acvariu" (2014), o perioadă de tranziţie către o poetică eclectică, în care trecutul nu e părăsit, ci încorporat, punând într-o altă lumină chiar şi poemele, unele excepţionale, din mult blamata, pe nedrept, cărticică de debut. Poezia lui este rezultatul înzestrării native, dar şi a unei înalte conştiinţe artistice, a unei artizanale lucrări în cuvânt. Simplitatea şi naturaleţea din volumele de început nu exclud prezenţa rafinamentului unui gust, a unei simţiri cultivate în spirit folcloric sau livresc.

Odată cu acestea cele mai inedite poeme (mai cu seamă de la „Ambasadorul Atlantidei" şi „Helenice" încoace) trimit la altceva, la un domeniu ce transcende concretul. Formaţia culturală şi enciclopedismul literar i-au modelat poetului structurile imaginarului, l-au individualizat. Instinctul artistic al „cioplitorului în bazalt" (Andrei Ţurcanu)

BDD-A23969 © 2016 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:49:55 UTC)

dublat de o intuiție sigură îi susțin aspirația spre naturaleța expresiei, a datului firesc. Poetul e rând pe rând rapsod, tribun, *poeta faber* pentru care cuvântul e realitate. Evoluția sistemului său de imagini e marcată de autenticitate în „imitarea naturii", dar şi de crearea manieristă, dacă nu a unui „paradis artificial" (Baudelaire), atunci a revelării, a raționalizării unei lumi virtuale, în care evadează poetul; „Abrasarabia" sau „Saltimbecilia" nu sunt altceva decât abstractizarea şi artificializarea realităților concrete, prin care se afirmă, în formula lui Radu G. Țeposu, o „nouă autenticitate".

1. Cartea de debut „Zilele" (1977), bine primită, adună, contrar cutumelor de la Chişinău, un impunător dosar al receptării. Liviu Damian evidenția densitatea textului poetic, „cu dese trimiteri la bogățiile limbii, la istorie, la cultura noastră populară", „gustul frazei arhaice", „îmbinarea îndrăzneață a noului şi vechiului" (Liviu Damian, „Şesuri, piscuri, prăpăstii", „Nistru", 1978, nr. 3, p. 125).

„Noul" criteriu al poeticului ar sta în renunțarea la prejudecata festivității, în lărgirea sferei de poetizare a realității, în introducerea, în poezie, a cotidianului prozaic, fenomen remarcat de Mihai Cimpoi în prefața plachetei: „După o anumită saturație de aer sărbătoresc din poezia celei mai tinere generații «Zilele» lui Ion Hadârcă ascund şi un sens polemic. Punând accentul mai ales pe vigoare, nu pe rafinament, pe echilibrul clasic (şi sonetele sunt scrise, într-adevăr, de un condei sigur), nu pe libertatea formei, autorul nu este cuprins de spaimă în fața prozaicului, a realului nespiritualizat". Altfel spus, viața, în viziunea exegetului, este preferată artei, vigoarea luând locul rafinamentului estetic. Exceptând entuziasmul ideologic, deloc străin şi altor poeți ai generației „ochiului al treilea", Hadârcă face o poezie care îşi caută o altă estetică, un alt sistem de convenții, o altă autenticitate, în stil căutat livresc; cu toate acestea, pe alocuri, influența poeziei lui Grigore Vieru nu poate fi tăgăduită, dar nici absolutizată:

„Aproape dorul, aproape,
Atât de aproape, încât
Iată pleoapele-n ape
Intră cu apele-n cânt.

Dorul aproape, dorul,
Darul îngândurat,
Parcă mi-aş strânge ogorul
De colțul lunii arat.

Clar de acum mă doare
Inul foşnind în prosoape,
Plugul răstoarnă covoare
Aproape, tot mai aproape".
(„Aproape")

Două atitudini se pot defini în relațiile poetului cu tradiția: una de continuitate în linia clasică a sensibilității şi stilisticii folclorice, eminesciene (cele mai multe poezii), a doua se manifestă în radicalizarea modernă a tradiției prin renunțarea la natural

BDD-A23969 © 2016 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:49:55 UTC)

şi supraestimarea artificiului. Chiar şi în cartea de debut modelul idilic în transfigurarea realităţii e concurat de factura prozaică a poeziei. Această direcţie, viguroasă în scrisul de mai târziu, este reductibilă la coborârea/ sublimarea în poezie a prozaicului cotidian („Septembrie”, „Sondă”, „Lin”, „Horă”, „Fetele”), la utilizarea versului liber, sentimentul trecerii timpului găsindu-şi expresii memorabile:

„Nu-nţeleg, părinte, şi mă mir –
Şapte sunt şi câtă măcinare.
Ca uimirea lângă trandafir,
Ca lumina dintr-o lumânare.

... Ale mele tot mai mici se fac,
Ale mele tot mai des se duc,
Ca din palmă firele de mac,
Ca din codri viaţa de haiduc”.
(„Zilele”)

Prin poezia lui Leo Butnaru sau a lui Ion Hadârcă (a optzeciştilor mai târziu) se încearcă nu numai discreditarea esteticului festiv, dar şi detaşarea de maximalismul etic, de moda şaizeciştilor de a idealiza şi idolatriza în cântece plugarul, exaltându-se dizarmoniile vieţii de zi cu zi.

Treptat, este compromis sistemul de convenţii clişeizat, apelându-se fie la tradiţiile latente ale folclorului, fie la noile structuri ale poeziei universale. Preocupată excesiv de mesaj, critica trece peste ineditul unui gen de poezie a imaginarului, în care poetul nu imită natura, el o recreează. Poemul „Oglindă” se înscrie în linia memorabilului „Miraj” din „Piaţa Diolei”. Pentru Ion Hadârcă aceasta nu mai este o reflecţie a realităţii, ci o prevestitoare a destinului, o sugestie a anxietăţii fiinţiale: „Să te mai tulbur o dată,/ Încă o dată să-mi spui:/ Dintre penumbre se-arată/ Vedenia cui?// Chipul ei pus la-ncercare/ Face luminilor val,/ Sau numai propria-mi stare/ Undele-şi sună de mal?// Chipul ei, pleata ei, umărul/ Spintecă sticla încet,/ Până se pierde şi numărul/ Ciobului dus de poet” („Oglinda”). Moartea există până şi în lumea ireală, în Arcadia sa intimă. Eul poetic, modelat şi spiritualizat de epoci, uragane şi „stele în mii de milioane”, conştientizează fatalitatea inevitabilă, care „se-apropie cu paşi de catifea”. E ceea ce sugerează poemul „La steaua”, trecut şi el cu vederea:

„Eu sunt nebunul cerşetor de stele,
Pândind mereu oglinda unui lac,
Şi din adâncuri când răsar inele
Eu iar rămân cu una mai sărac.

Trecut-au peste mine uragane,
Epocile în goană au trecut
Şi stelele în mii de milioane
În lacul meu flămând s-au aşternut.

BDD-A23969 © 2016 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:49:55 UTC)

Dar liniştea măreaţă şi senină
Se-apropie cu paşi de catifea
Şi tot mai clar aud prin ani-lumină
Încet-încet cum cade steaua mea”.

Debutul lui Ion Hadârcă demonstrează mari disponibilităţi de creaţie, valorificate în volumele care urmează, iar raporturile poetului cu convenţiile artistice active şi cu tradiţia sunt de natură să pună în evidenţă esenţa poeticii sale, estetica paradoxului cu aspecte extrem de diverse. Tendinţe contrarii în poezia lui, cum ar fi: evoluţia discursului de la autenticitate spre artificiu, de la *mimesis* la *poiesis*, de la „natură” la „cultură” (în termenii lui Ştefan Augustin Doinaş) către „noul realism” specific poeziei româneşti la începutul anilor ’80, îşi află expresie într-un eclectism manierist în căutarea magiei verbului. Într-o sinteză recentă, Mihai Cimpoi surprinde cu exactitate: „... Poemele lui Ion Hadârcă, mereu mutate programatic în registre variate şi aparent străine unul faţă de altul, sunt puse sub semnul căutării Cuvântului – al celui dintâi, arhetipul, identic cu Logosul, cu *poiein*-ul şi cântarea. Faptul determină, cu toată evidenţa, o obsesivă referire – care denotă şi o modelare asumată – la Biblie, la Orfeu şi la Eminescu, acesta asociat şi folclorului. Îşi va polariza căutarea, îmbinând contrapunctic jocul *esenţial*, destinal să-i zicem, perceput în trecere, în petrecere, adică în devenire (*toposul* timpului apărând chiar în primele poezii), cu jocul *secund*, permanent acaparant cu tentaţia artificiului bijutier, a virtuozităţii de natură manieristă. Rostirea prin limbaj va fi realizată printr-o îmbinare simbiotică a lui *ratio* şi *emotio*, prin stări şi situaţii transmise prin structuri”.

Pe parcursul anilor poetul a luat şi probat din „garderoba literaturii” vestimentaţia din diferite epoci, de unde comportamentul şi discursul atât de „variate şi aparent străine unul faţă de altul”, dar e în toate aceste experimentări o încercare a diferitor forme de autenticitate. Astfel firescul prozaicului este exprimat în peisaje rustice de o mare plasticitate, versul liber sporind autenticitatea tabloului:

„Iar pe la apus mulsul începu,
tainic ritual.
Sub ruine de jar laptele curat
zângănea-n găleţi.
Dangătul domol răscolea prin văi
ultimii tăciuni.
O imaşuri calde,
Adormite-n sfârc legănat”.
(„Elegie albă”)

Tendinţa de prozaizare, deloc neglijabilă, se remarcă şi în poemele „Ţară”, „Demnitate”, „Cocorii”, din care reproducem un fragment: „Iată cocorii şi iată sufletul lor/ peste ape trece cum trece lumina,/ este cum altele nu-s.// Meşteri cu aripi ce-nalţă cuiburi pe/ roţi de căruţă. Roţile toate din ţară să/ le suim în salcâmi. Rogu ieşirea din vară / pentru plecare să cruţe, nevătămaţi să / ajungă înnemuitul tărâm.// Cele mai vechi

BDD-A23969 © 2016 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:49:55 UTC)

orologii mâine din nou/ vor începe mândre să-şi scuture haina/ de sărbătoare şi zbor. Ne potrivim după / ele ceasul rămas în perete". Poemul se încheie cu plasarea cuvintelor într-o imagine grafică a zborului în unghi al cocorilor:

„Patrie vouă,
Cocorilor – albe
aduceri de
dor".

Alteori cuvintele sunt potrivite după noimele lor, creând impresia de rostogolire în vers aidoma „dicteului automat": „Iubite Neculce/ Cu foi de susai/ Cronică dulce/ A acestui plai.// Cucoane plugare/ Şi cucoane glii,/ Soarele răsare/ De la cununii" („Orație de nuntă"); sau: „Lână lină, lână moale,/ Potolită ca un sfat,/ Pe cărările domoale/ Se apropie de sat.// Se fereşte de scaiete, / Se destăinuie pe fus,/ Răsărindu-ne pecetea/ Unui neam fără apus" („Lin"); sau în acest sonet experimental: „Doamne,/ Toamna/ Toarne/ Coarna.// Fiarbă-n/ Fir de/ Iarbă/ Verde// Jocul/ Tâmpla/ Şi năpasta// C-am dat/ Cep la/ Viața asta" („Doamne"). Poezia rezultă din limbajul sincopat, din exaltarea sonorității şi cantabilității, prin conştiința clară a condiției sale de artizan, de Meşter Faur.

Tot din volumul de debut apare şi memorabilul „Sonetariu" (2013). Seria de sonete anticipează poezia experimentală, dar deocamdată poetul nu iese din constrângerile canonului:

„În fața ta eu vin ca să mă neg
De urmele ce pleacă mai departe
Cu grijile diurne şi deşarte
Ca-n fața universului întreg.

Şi vestea ce te bucură mai rar
Îmi scutură secundele din ore
Ca viespile ce urcă pe cupole
Aceste zile grele de nectar.

De ghimpii lor lumina s-a mărit
Şi liniştea ce tremură în jur
Îşi caută refugiu în granit.

Greşeală, repetată infinit
Căci numai tu vei şti să dai contur
La tot ce-a fost şi va rămâne pur".
(„În fața ta")

Farmecul poeziei e în arta rafinată şi prețioasă, sobrietatea şi afectarea exagerată a expresiei, intelectualismul excesiv. Poetul are o capacitate de invidiat în abstractizarea concretului sau concretizarea abstractului. Categoria abstractă a timpului e concretizată şi plasticizată în „noaptea de catran", unde nici „ceasul de apoi" al lui Arghezi nu mai bate „nicio oră":

BDD-A23969 © 2016 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:49:55 UTC)

„Voi fi adaos timpului ori el
Va fi să mă-nsoțească mai departe?
Oricum, mă va petrece doar o parte
În ultima rotire de inel.

Până atunci încet mă voi desparte
De cânepă, de câinele fidel,
De patimă, de paşii fără țel,
Mă voi desparte până şi de moarte.

Căci dincolo, în noaptea de catran
Nu vor mai fi nici ace pe cadran,
Nici arcul încordat de căutare

Şi totuşi zmeul timpului, Ghenar,
Nu-mi va lua răspunsul în chenar:
A FI ÎN TIMP — ACEASTA-I ÎNTREBAREA”.
(„Voi fi adaos”)

Este în aceste sonete un mod ales de a se exprima şi tranzitiv, şi reflexiv, şi sincer, şi retoric, şi abstract, şi concret. Chiar dacă rigorile sonetului clasic, cel puțin în elementele structurii lui clasice „teză – antiteză – sinteză” nu sunt urmate cu strictețe, totuşi nu putem nega autorului o artă poetică elevată în potrivirea cuvintelor.

Cea mai rezistentă parte a poeziei firescului o constituie lirica intimă, erotică. Mai multe versuri se rețin de la prima lectură. Uşor memorabile sunt „Lumină”, „Fetele”, „De dragoste”, din care reproducem: „Iubito,/ Până şi satele noastre/ S-au contopit,/ Strigate cu nume de astre/ Din infinit.// Pădurea,/ Ce ne-a purtat în trunchi/ Până-n zori,/ Ne-a făcut jumătate oameni,/ Jumătate – viori” sau din „Lumină”: „Şi umbra-i o lumină, iubito, de-i a ta”.

Actul poetic, în „Lut ars” (1984), este identificat cu descoperirea conştiinței de sine. Odată cu aceasta, poezia ca expresie a misterului, a harului divin implică ideea de angajare şi de meşteşug. În linie argheziană, poezia e concepută ca un artefact. Adesea *poeta faber* este înlocuit de poetul cu statut de rapsod: „Eu nu voi înceta nicicând/ Să fiu un argument de forță/ Acestei palme de pământ/ Ce nu cunoaşte anul morții.// Şi nu voi înceta defel/ Să cânt aceleaşi, vechi, balade/ Şi să zidesc cu-acelaşi zel/ Femeia-n petrele nomade.// Un singur nume ştiu să port/ Din tată-n fiu de talpă lată/ Şi nu râvnesc alt paşaport/ De conştiință, niciodată!// Am toate sensurile-n grai,/ Mi-s toate muncile-n putere/ Şi pot cuprinde-n orice strai/ Substanța marilor mistere” („Conştiința de sine”).

Aflat în centrul arenei politice, Ion Hadârcă dă câteva poeme cu mare rezonanță în epocă. „Dumnezeu a fost român” şi „Suveranitate” au devenit, în Basarabia, şlagăre ale deşteptării conştiinței naționale: „Nu-i marea ta brăzdată de corăbii,/ Nu-s munții tăi de vulturi străjuiți,/ Doarme rugina-n pintene şi săbii/ Şi zimbrii sunt din steme izgoniți./ Ți-a mai rămas un zid de mănăstire/ Şi-un strigăt de cocor peste cetăți,/ Moldovă, jumătate-n amintire,/ Te frânge Prutu-n două jumătăți.// Unealta noastră-i sapa sau dârjaua/ Şi alteori

BDD-A23969 © 2016 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:49:55 UTC)

bătaia de ilău,/ Şi-n căutarea noastră-i numai steaua/ Menită nouă de la Dumnezeu,/ Dar pe frățâne-meu cu două fete/ Bată-l dârjaua Celui din Înalt,/ De mi-o schimba Câmpia Libertății/ Pe şapte ari de sârmă şi asfalt.// Cum vin şi vin din stepele nomade/ Mari colonii de vântură gunoi,/ Nici nourul de ploaie nu sloboade/ Atât acid şi păcuri peste noi./ Să-ți fie libertatea cât mai dragă/ Ticsită-n cuib şi scoasă la pătrat,/ Moldovă, numai limba ți-i întreagă/ În care am plâns amar şi ți-am jurat:// O, Libertate, sfântă Libertate,/ Din slobozii şi sate deşteptate/ Îți jură-n slava veşnicei voroave/ Românii Basarabiei moldave!". Metamorfoza poeziei sale e în „ştefănirea verbului", în asumarea statutului de poet al cetății.

2. O nouă înțelegere a poeziei înseamnă, înainte de toate, renunțarea la limbajul perimat, intuirea unei noi autenticități, aderarea la un nou sistem de convenții. Cu „Ambasadorul Atlantidei" (1996) şi „Helenice" (1998) poezia lui Ion Hadârcă îşi deplasează accentele de pe firesc pe artificial, apelând la imagini arhetipale pentru a exprima, vorba poetului, „beția de esențe existențiale ce preced şi succed individul ori fapta, evenimentul fatal". Astfel, „Elada (Helenica) în ansamblul ei apare ca un fel de pre-text al civilizațiilor moderne", ea este o „sursă a textelor de civilizație modernă". Şi în continuare: „textele mele apar mai mult ca nişte pretexte de adâncire în pre-textul arhetipal". În aceeaşi logică şi noua atitudine față de cuvânt.

Artificiul din poezia lui Nichita Stănescu, din poezia optzecistă, centrată pe estetica paradoxului, devine o modă ce a luat amploare în poezia lingvistică, fascinată de resursele ei în afirmarea unui nou limbaj, în radicalizarea convențiilor poetice. Poetul, care declara că „mă tot petrec în lucruri", are presentimentul că „Degrabă n-o să-ncapă aducerea aminte/ În cele mai sfioase şi sincere cuvinte" („De mine"). Acum „Semnele ce seamănă cu noi" s-au dovedit a fi nişte aparențe înşelătoare, viața din perioada debutului nu a fost decât un simulacru: „Un deştept/ Vorbea-n deşert:// Multe ni-s/ De nedescris// Multe nu-s/ Demne de spus/ Mult-puținul/ Mişcă plinul// Ideală/ Lumea-I goală" („Poemul deşertului"). Poetul îşi schimbă instrumentele, apelând la artificiu, la un nou limbaj, esențializat. Într-o artă poetică poezia e definită oximoronic: „Stele negre pe albul câmpului/ Stele albe pe negrul gândului// în câmp dorm semințele/ în gând dorm ştiințele" („Poezia"). Pentru a exprima esența perioadei de tranziție, poetul găseşte potrivit să apeleze la abstractizarea vieții politice în sinedriu:

„Din Eufonia până-n Cacofonia
şi din Litota până-n Liliputa
i se înalță şi i se întinde.
Zeul de ipsos
încă mai moțăie pe bancheta
din fată a sinedrionului
cu patru viteze.
Pe de altă parte încă nu-i
bălegată Cartagina de iepele
nichelate ale cezarului

BDD-A23969 © 2016 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:49:55 UTC)

şi nici Troia nu papă talaş
făcând clistire calului de lemn.
Pe de altă parte istoria
mai scapără câte-un flash de ziar
pe platourile Nebrascăi şi
Tibetului.
Să ne veselim dar titanilor
să ciupim cariatidele
de pulpele coloanelor umezite
şi să lăsăm intrarea în timp
pe seama ieşirii din minți".
(„Cariatida cariind Atlantida")

Transfigurarea realului e opusă liricii contemplative din poemele „La steaua", „Aproape" sau „Lin". Accentele variază şi se inversează adesea de pe natural pe artificial, de pe livresc pe existențial, de pe ludic pe vizionar. Artificiul ingenios devine o modalitate mult mai eficientă decât publicistica rimată din poezia ocazională:

„Planeta megieşă (acolo – ia-ia!)
se cunoaşte că-i Saltimbecilia
am făcut şi eu cu ea schimb
de solii şi saltimbasade:
saltim-banii ei mereu mai reduşi
totuşi sunt convirtibibeluşi;
În loc de centimă măsoară cu saltima
şi-n loc de stimă - grohotima;
(o grohotimă are o sută de saltime)
vara – la saltim-băi
iarna – la saltumbe prin văi;
dar mai mult preferă saltim-bolul
iar colecționarii strâng
saltimbre de lipit pe unghia dreaptă
mesaje către urechea stângă de sus;
toată planeta-i pătrată şi plată
dintr-o parte curge
şi suflă din alta
Saltimbecilia rotindu-se
în jurul buricului mic
şi acela saltimbecil".
(„Saltimbecilia")

E în aceste poeme şi o nouă relație a artistului cu puterea. Poezia angajată face casă bună cu poezia lingvistică. În pofida efortului de conectare la fluxul poeziei din

BDD-A23969 © 2016 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:49:55 UTC)

Țară, „Ambasadorul Atlantidei” este întâmpinat cu animozități la care poetul va răspunde galant: „Nu vă-mbulziți la poarta Eternității vane/ E larg alcovul Gloriei ajunge pentru toți/ Pentru cârpaci şi genii şi germeni de netoți/ Avid târându-şi slava-n speluncile profane// V-am strâns cumva cu uşa originea albastră/ Ori v-a sărit o bilă la jocul de şotron/ Alteță cenuşie mă iartă *mille pardon*/ Ce vină port că bila vi-i din născare proastă// Ah vi se strică marfa? Şi totuşi prea degrabă/ Îmi ziceți aleluia în drum spre Cel de Sus// Căci de va bate ceasul să-ntindeți pe tarabă/ Atâtea verzi-uscate ce-n silă ați produs// Se va vedea că-n poartă ați opintit degeaba – / Când am compus sonetul atunci v-am descompus” („Sonet gentil”).

3. Poezia din volumele „Două imperii” (1998), „Cetățile albe”, Bucureşti (1998), „Albe cetățile negre” (1999), „A fi în timp”, Timişoara (1999), „Dezinfecția de frontieră”, Iaşi (2001), „Globul de mătase” (2001), „Echipa de îngeri”, Iaşi (2001), „Artera Zen” (2000), „Gheara de fum” (2007), „Pianul din abator” (2008), „Noimele după Ioan” (2012), „Antene parabolice” (2012), „Sonetariu” (2013), „Lira din acvariu” (2014) nu modifică esențial arta poetică, dar o nuanțează, artificialitatea şi livrescul ei generând, paradoxal, un efect de real surprinzător. Stilistica poeziei este foarte variată, şi totuşi, îi reuşesc mai mult poemele în stil aticist, concentrat şi echilibrat:

„…Numai marea numai mama
Numai valul le desparte
Şi tăcerea le destramă
Peste viața după moarte
Mare creşte mama scade
Într-o stea pe oceane
Petrecând pe sub arcade
Caravane caravane”.
(„Numai marea numai mama”)

În partea lor inedită este subminat un anumit tip de poezie, încercându-se afirmarea unui nou cuvânt poetic, iar imaginea globală ce se desprinde în urma lecturii lor pun în lumină „anevoioasa cale a cunoaşterii de sine” (Vladimir Beşleagă), „omul problematic”, „lumea ca un labirint” (Gustav René Hocke).

Substratul biblic şi livresc al imaginarului îi marchează meditațiile asupra esenței ființiale. „Dictatura fanteziei” din versul manierist e înlocuită de drepturile rațiunii, de revelările ei: „**I**. – Ce-i Omul?/ Ce-i ființa lui?// – De-o fi oricine/ nimic nu-i// De-i domn ori slugă/ e tot o umbră// Sau veche rugă/ care mai crede/ să-l afle pe N-aude/ şi Nu-l Vede// **II**. – Trăieşte Omul/ cât şi cum şi unde?// – scânteie –/ poate scama/ luminării/ ori spuma mării/ tainică părere/ parcă scăpând pe val/ parcă sub unde// **III**. – Din ce-i croit?// – Din contradicții crude/ căci ori poftește/ tot ce-n jur zărește/ ori se tot mustră/ după ce le gustă// **IV.** – Dar condrumeții/ vieții cine-i sunt?// – Aceiaşi:/ Frigul/ Setea/ Foametea/ Frica/ Boala şi Moartea// **V.** – Ecce/ Homo:/ Huma/ Scama/ Boala/ Poftele/ şi/ Vama” („Ecce homo”).

BDD-A23969 © 2016 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:49:55 UTC)

Încorporarea trecutului în prezent merge pe aceeaşi linie a explorării imaginilor arhetipale: „Tot mai mărunți Atlantido atlanții/ Tot mai amar biberonul speranței/ Tot mai amarnică, tot mai balcanică/ Tot mai iubindu-ne sârma hotarnică/ Tot mai uitucă senila mămucă/ Totul pe brânză şi totul pe ducă/ Tot mai şi râde tot mai şi plânge/ Tot mai fierbinte băltoaca de sânge/ Tot mai tocată cămara destinului/ Tot mai imperii ne-nghit intestinului / Totuşi tungusca plimbată-n toyota/ Torționară-şi cântă ciubota,/ Tot mai şi tocmai căzând ai să urci/ Tot mai pierdută-n lozinci şi bulbuci” („Ambasadorul Atlantidei – 2000”).

În vremea de pe urmă, poetul e în căutarea „verbului dintâi” prin care să comunice cu Dumnezeu:

„N-am desluşit nimic-nimic, Părinte,
Din câtuşi/ câte însuți Tu mi-ai dat,
Ci eu, risipitorul, n-am luat
Decât păreri şi zdrențe de cuvinte.

Şi-acum întreb de mine, celălalt:
– Fărâmă, tu, de Spirit ce-şi dezminte
Plodul de lut! Spre ce învățăminte
Pus-ai blestem pe propriu-ți păcat?

Să fie-acesta Verbul cel dintâi?
Acest Gol-mut ce-l vântură poeții
Şi-n văgăuna şarpelui profeții
L-ar pune-n loc de pernă căpătâi?

Deschide-mi, Doamne, taina limbii pline
Prin care păsări, pomi şi peşti vorbesc cu Tine”.
(„Sonet gol-mut”)

În linii mari, conştiința restabilirii dialogului cu divinitatea, imperativul restabilirii armoniei şi ordinii sacre îşi află expresie sobră, în cuvinte arhetipale, în timp ce haosul, de exemplu, e raționalizat într-o artă combinatorie în stil manierist: „miza Haosului/ rămâne Structura/ fără dânsa/ el nu poate urca/ în creştetul sinelui/ fără dânsa el n-are/ nici măcar sensul/ din nările câinelui/ căci numai Structura/ poate elementar să-i ofere/ pe-o tavă de haosmoză/ purtată de trei balene –/ sistemul şi tăblița/ magiilor haldeiene/ ale art-nuovo:/ N+U-O=OVO/ (Neantul plus Umanitatea/ minus Omul crucificat/ este egal cu Vidul Zeroului/ multiplicat)/ dar este suficient/ îi şopteşte Structura –/ să umpli conducta/ şi să închizi robinetul/...şi astfel dogma/ înflorind cu-ncetul/ îşi întinde metodic/ grădina Haosmosului/ oțios/ prin care tot ce-a fost/ altoit pătimaş irumpe/ tandru şi ucigaş/ într-un Mün-Haos-Zen/ şi mai haios” („Miza haosului”).

BDD-A23969 © 2016 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:49:55 UTC)